

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะ และแนวทางสู่แผนปฏิบัติการการจัดการ ขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านดอน อำเภออุ้มผาง จังหวัดสุพรรณบุรี

อรรณัฐ โสมภีร์, สุกัญญา เสรีนนท์ชัย, นพพล อรุณรัตน์, และ ศรัณยา สุจริตกุล

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

* Corresponding author: orranut.som@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรม ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน และเสนอแนวทางสู่แผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอยโดยใช้กรอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน เก็บตัวอย่างด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และแบบสอบถามกับประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดอน 101 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติทดสอบไค-สแควร์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และพหุคูณถดถอยเชิงเส้น จากนั้นวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน-โอกาส-อุปสรรค (SWOT) และ TOWS Matrix เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมตามแต่ละกลยุทธ์ ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะคือ ตำแหน่งทางสังคม การเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และรายได้ส่วนบุคคล (2) พบ 3 ตัวแปร เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างโดดเด่นและมีนัยสำคัญต่อการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจในการปฏิบัติพฤติกรรม (3) กลยุทธ์เชิงรุกคือ ยกระดับการจัดการขยะเป็นวาระสำคัญของเทศบาล เพิ่มความถี่ในการจัดกิจกรรมและจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดทำโครงการจัดการขยะมูลฝอย กลยุทธ์เชิงป้องกันคือ กำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับกฎหมายและเร่งศึกษาโครงการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอย กลยุทธ์เชิงป้องกันคือ เพิ่มงบประมาณด้านการจัดการขยะ สร้างการรับรู้ และส่งเสริมอสม. เป็นสื่อกลางเข้าถึงประชาชน และกลยุทธ์เชิงรับคือ เพิ่มอัตราค่าจ้างของผู้รับผิดชอบงานด้านการจัดการขยะ ลงพื้นที่เข้าถึงประชาชนเพื่อรับรู้ปัญหา ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการขยะจากที่ภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการหลักมาเป็นรูปแบบที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง โดยประชาชนตระหนักถึงบทบาทและศักยภาพของตนในการจัดการขยะในชีวิตประจำวัน ขณะที่ภาครัฐทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกโดยให้ความรู้ สนับสนุนทรัพยากร และสร้างแรงจูงใจเพื่อส่งเสริมการจัดการขยะที่ขับเคลื่อนโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน / ขยะมูลฝอย / การจัดการขยะ / การวิเคราะห์ SWOT / TOWS Matrix

Factors Affecting Solid Waste Management Behavior and the Guidelines for Solid Waste Management Action Plan: A Case Study of Ban Don Subdistrict Municipality in U-thong District, Suphanburi Province

Orranut Sommaphi, Sukanya Sereenonchai, Noppol Arunrat, and Saranya Sucharitakul

Faculty of Environment and Resource Studies, Mahidol University, Thailand

**Corresponding author: orranut.som@gmail.com*

Abstract

This study investigates household waste management behavior, its influencing factors, and proposes an action plan using the Theory of Planned Behavior. Data were gathered from in-depth interviews with community leaders and public health and environmental officials, and surveys from 101 residents in Ban Don Subdistrict Municipality. Analyses included descriptive statistics, Chi-square tests, Pearson's correlation, and multiple regression. A SWOT analysis and TOWS Matrix were then used to develop targeted strategies for improving waste management practices. The research results revealed that: (1) Overall waste management behavior was moderately appropriate, with social status, participation in related activities, and income significantly associated; (2) Household size, subjective norms and behavioral intention about waste management significantly influenced waste management behavior; (3) The proposed strategies are as follows: The Strengths-Opportunities (SO) strategy is to elevate waste management as a priority on the municipal agenda, increase the frequency of related activities, and allocate budgets for waste management projects. The Weaknesses-Opportunities (WO) strategy is to align policies with legal requirements and expedite the study of waste collection service projects. The Strengths-Threats (ST) strategy is to increase the waste management budget, raise public awareness, and promote community health volunteers as intermediaries to reach the public. The Weaknesses-Threats (WT) strategy is to expand the workforce responsible for waste management and deploy personnel to engage directly with the community to better understand the issues. This study strongly recommends shifting from a government-led approach to a participatory model, where citizens actively contribute to sustainable waste solutions supported by facilitative governance.

Keywords: Theory of Planned Behavior / Solid Waste / Waste Management / SWOT Analysis / TOWS Matrix

1. บทนำ

ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของชุมชนทั่วประเทศ เนื่องจากมีส่วนสัมพันธ์กับความหนาแน่นของประชากร การประกอบอาชีพ และการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในประเทศไทยยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากหน่วยงานรัฐขาดงบประมาณ ขาดบุคลากร ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสม เกิดความขัดแย้งในการดำเนินการ และการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในครัวเรือน [1] ในส่วนของปริมาณขยะที่มากขึ้นเกิดจากจำนวนประชากร และความต้องการที่มากขึ้นของมนุษย์ ส่งผลให้ในแต่ละวันมนุษย์ผลิตขยะประมาณวันละ 0.5-1 กิโลกรัมต่อวันต่อคน ซึ่งจำนวนประชากรทั่วราชอาณาจักรไทย ปี 2564 รวมทั้งสิ้น 66,171,439 คน [2] ทำให้ในหนึ่งวัน ประเทศไทยมีปริมาณการผลิตขยะประมาณ 49,628.58 ตันต่อวัน จังหวัดสุพรรณบุรีมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่มีการดำเนินงานอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวน 3 แห่ง และสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการจำนวน 22 แห่ง เทศบาลตำบลบ้านดอนมีประชากรรวม 2,116 ครัวเรือน จำนวน 7,443 คน มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในปี 2567 เฉลี่ย 238.7948 ตัน/เดือน ปริมาณขยะอันตราย 510 กิโลกรัม/ปี [3] ในพื้นที่ไม่มีถังขยะสาธารณะ และการกำจัดขยะในครัวเรือนส่วนใหญ่ คือ การเผาในที่โล่ง และลักลอบทิ้งในพื้นที่สาธารณะ การจัดการขยะของเทศบาลตำบลบ้านดอนมีรถเก็บขยะจำนวน 1 คัน แต่ยังไม่ได้ให้บริการจัดเก็บขยะในแถบพื้นที่รับผิดชอบ เนื่องจากปัญหาจำนวนบุคลากรและงบประมาณในการจัดการไม่เพียงพอ และยังไม่สามารถหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการถูกต้องได้ [4] ทั้งนี้การจัดการขยะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกคนที่เป็นผู้ก่อให้เกิดขยะมูลฝอย และผู้ดำเนินงานจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยด้วย เพื่อนำไปสู่การจัดการมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาพฤติกรรม และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชน เพื่อเสนอแนวทางสู่แผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านดอน อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชน
3. เพื่อเสนอแนวทางสู่แผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอย

3. ขอบเขตของการศึกษา

3.1 ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้การจัดการขยะมูลฝอย ความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย ทักษะคิดต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการจัดการขยะมูลฝอยการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ความตั้งใจในการปฏิบัติพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย

2. ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชน

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

พฤติกรรมการจัดการขยะ และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะของคนในชุมชน เทศบาลตำบลบ้านดอน

3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

เทศบาลตำบลบ้านดอน ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านดอน อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

3.4 ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดอน จำนวน 101 ราย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบเป็นระบบ
2. ผู้นำชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดอน จำนวน 9 ราย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง
3. นายกเทศมนตรี หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ รักษาการแทน ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เจ้าพนักงานธุรการ และผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลบ้านดอน จำนวน 5 ราย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง

4. วิธีการศึกษา

4.1 รวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการจัดการขยะ และแนวทางสู่แผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอย พื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดอน อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มประชาชน กลุ่มผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบ้านดอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

4.2 สถิติที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Package for Social Science : SPSS) ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-square test) สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร และสถิติวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis) และสำหรับการหาแนวทางที่จะนำไปพัฒนาเป็นแนวทางสู่แผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอยนั้นใช้การวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix เพื่อกำหนดออกมาเป็นแนวทางที่เหมาะสมตามกลยุทธ์ประเภทต่าง ๆ

5. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษาและอภิปรายผลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ปัจจัยทำนายพฤติกรรม และแนวทางสู่แผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้

5.1 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน

- ข้อมูลด้านคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 66.3) มีอายุระหว่าง 41-59 ปี (ร้อยละ 48.5) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 51) ระดับการศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษา (ร้อยละ 34.7) ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร เช่น ทำนา ปลูกผัก (ร้อยละ 20.8) 7 มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 15,734 บาทต่อเดือน และส่วนใหญ่ในครัวเรือนมีจำนวนสมาชิก 3-4 คน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ปัจจุบันตั้งแต่เกิด (ร้อยละ 76.2) ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม (ร้อยละ 77.2) และไม่เคยเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย (ร้อยละ 69.3) โดยช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะที่ชอบมากที่สุดคือ สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Line และผ่านหอกระจายข่าว/เสียงตามสาย (ร้อยละ 26.7)

- พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง (Mean = 57.54, SD = 9.641) คิดเป็นร้อยละ 53.50 รองลงมา คือ มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม/ควรปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 28.70 (ตารางที่ 1) สอดคล้องกับการศึกษาของอนาวิน ภักฐาภิธรกุล และคณะ [5] ที่พบว่าระดับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 63.5 และสอดคล้องกับการศึกษาของ

จิราภรณ์ ประธรรมโย [6] ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ในครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านคลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีกี้ จังหวัดนครราชสีมา มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 51.40 ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของอินทร์ นิลสุข [7] ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนอยู่ในระดับไม่เหมาะสม ร้อยละ 67.7 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในอำเภอบ้านดอน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีเพียง 2 ตัวแปร ซึ่งน้อยกว่าปัจจัยทำนายพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดอน ที่มี 3 ตัวแปร จึงอาจส่งผลให้ครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลบ้านดอน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนดีกว่าครัวเรือนในอำเภอบ้านดอน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน (n = 101)

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
ไม่เหมาะสม/ควรปรับปรุง (<52 คะแนน)	29	28.70
เหมาะสมปานกลาง (52 - 69 คะแนน)	54	53.50
ดี/เหมาะสมมาก (70 คะแนนขึ้นไป)	18	17.80
Mean = 57.54, SD = 9.641, Min = 40, Max = 76		

- ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบสองตัวแปร พบตัวแปรข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล จำนวน 3 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดอน ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคม ($X^2 = 75.202, p\text{-value} = 0.000$) การเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ($X^2 = 52.586, p\text{-value} = 0.000$) และรายได้ส่วนบุคคล ($r_{xy} = 0.280, p\text{-value} = 0.005$) และพบความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระบางตัว ตามที่ปรากฏในตารางที่ 2 และ ตารางที่ 3

ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบสองตัวแปร พบว่า ผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคม เช่น ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หรือ อสม. มีพฤติกรรมอยู่ในระดับเหมาะสมมากถึงร้อยละ 78.30 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ Ajzen [8] ระบุว่า บุคคลที่มีอิทธิพลทางสังคมหรือมีแรงสนับสนุนจากสังคม มักมีแนวโน้มพฤติกรรมเชิงบวกต่อสาธารณะ เนื่องจากค่านิยมและแรงกดดันทางสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีนทร์ทิพย์ บุญจันทร์ [9] พบว่าตำแหน่งทางสังคมและการเป็นสมาชิกชมรม มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการจัดการขยะอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบสองตัวแปร พบว่า ผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมมีพฤติกรรมในระดับเหมาะสมมากถึงร้อยละ 58.10 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพรณ แวงโสธรณ์ [10] พบว่า การเข้ารับการฝึกอบรมโครงการธนาคารขยะ มีความสัมพันธ์กับความรู้ การมีส่วนร่วม และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับรายได้ส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าผู้มีรายได้สูงมีแนวโน้มพฤติกรรมที่เหมาะสมกว่า อาจเนื่องมาจากการเข้าถึงทรัพยากรหรือสื่อด้านการจัดการขยะได้ดีกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญส่ง อยู่บุญ [11] ที่พบว่ารายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi-Square) (n = 101)

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (ร้อยละ) พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย			รวม	X ²	df	p-value
	ไม่เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสมมาก				
เพศ							
ชาย	9 (26.50)	19 (55.90)	6 (17.60)	34 (100)	0.147	2	0.929
หญิง	20 (29.90)	35 (52.20)	12 (17.90)	67 (100)			
ตำแหน่งทางสังคม							
ไม่มี	29 (37.20)	49 (62.80)	0 (0.00)	78 (100)	75.202	2	0.000**
มี (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, อสม.)	0 (0.00)	5 (21.70)	18 (78.30)	23 (100)			
การเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย							
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	28 (40.00)	42 (60.00)	0 (0.00)	70 (100)	52.586	2	0.000**
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	1 (3.20)	12 (38.70)	18 (58.10)	31 (100)			
(โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทางฯ, โครงการจัดการขยะชุมชน)							

(โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทางฯ, โครงการจัดการขยะชุมชน)

หมายเหตุ : ** = Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนด้วยสถิติสหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) (n = 101)

	เพศ	อายุ	รายได้	จำนวนสมาชิก ในครัวเรือน	ผู้มีตำแหน่ง ทางสังคม	ผู้เข้าร่วม โครงการ/กิจกรรม	พฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอย
เพศ	1	-.102 (.311)	-.022 (.830)	.165 (.099)	.037 (.713)	.065 (.517)	-.001 (.992)
อายุ	-	1	-.246* (.013)	.124 (.218)	.035 (.727)	-.099 (.323)	-.032 (.752)
รายได้	-	-	1	-.069 (.493)	.115 (.251)	.298** (.003)	.280** (.005)
จำนวนสมาชิก ในครัวเรือน	-	-	-	1	.033 (.746)	-.049 (.627)	.118 (.240)
ผู้มีตำแหน่ง ทางสังคม	-	-	-	-	1	.816** (.000)	.759** (.000)
ผู้เข้าร่วม โครงการ/กิจกรรม	-	-	-	-	-	1	.707** (.000)
พฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอย	-	-	-	-	-	-	1

หมายเหตุ : * = Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed), ** = Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

5.2 ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน พื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดอน

จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) พบว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดร่วมกันอธิบายความผันแปรของคะแนนพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนได้ ร้อยละ 73.60 โดยพบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างโดดเด่นและมีนัยสำคัญ จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ($b = .993, p\text{-value} = .024$) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการจัดการขยะมูลฝอย ($b = .532, p\text{-value} = .001$) และความตั้งใจในการปฏิบัติพฤติกรรม ($b = .419, p\text{-value} = .035$) ตามลำดับ และค่าสัมประสิทธิ์ของสมการเส้นตรง (b) ตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมการจัดการขยะ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการจัดการขยะ ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดอน อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ($n = 101$)

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะ	Unstandardized Coefficients		t	$p\text{-value}$
	b	Std. Error		
(Constant)	7.872	12.935		.545
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	.993	.431	.138	.024*
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการจัดการขยะมูลฝอย	.532	.154	.404	.001**
ความตั้งใจในการปฏิบัติพฤติกรรม	.419	.195	.234	.035*

หมายเหตุ : $R^2 = .812$, Adjusted $R^2 = .736$, SEE = 4.957, $F = 10.597$, * = $p\text{-value} < 0.05$, ** = $p\text{-value} < 0.01$

ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีนทร์ทิพย์ บุญจันทร์ [12], วริษฐา แสงยางใหญ่ และคณะ [13] และ ประเมษฐ ห่วงมิตร [14] ที่สรุปว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับข้อมูลของวิจัยที่ได้จากการสังเกตขณะลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ซึ่งพบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่มีสมาชิก 1-2 คน มีรูปแบบการจัดการขยะในลักษณะใช้เสร็จแล้วทิ้งกองรวม ไม่คัดแยกขยะ และเมื่อมีปริมาณมาก จึงเผาทิ้งในที่โล่ง โดยผู้ให้ข้อมูลให้เหตุผลว่าปริมาณขยะมีน้อย หากแยกขยะก็เสียเวลา รวมถึงในครัวเรือนไม่มีสมาชิกที่เป็นต้นแบบในการจัดการขยะ ทำให้รูปแบบการจัดการขยะเป็นแบบดั้งเดิม สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิก 3 คน ขึ้นไป มักพบหัวหน้าครอบครัวที่เป็นต้นแบบในการจัดการขยะ เป็นผู้จัดจัดระเบียบภายในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวจะดำเนินตามเป็นกิจวัตรประจำวัน สำหรับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการจัดการขยะมูลฝอย ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ Ajzen [8] ในทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior) ที่ระบุว่า “subjective norms” หรือแรงกดดันจากสังคมรอบตัว มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Matthies et al. [15] ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้ปกครองส่งผลกระทบต่อบรรทัดฐานส่วนตัวของเด็กเกี่ยวกับการรีไซเคิล นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่พูดคุยกับประชาชนขณะเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ถึงเหตุผลของการจัดการขยะในปัจจุบัน ซึ่งพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะของชุมชนในปัจจุบันเป็นการทำตามจากรุ่นสู่รุ่น และตัวแปรความตั้งใจในการปฏิบัติพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย พบว่าแม้จะมีอิทธิพลน้อยกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง แต่ยังคงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในระดับที่มีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปกรณ์เกียรติ หมีนสีธิโรจน์ [16] พบว่า ความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการแสดงพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน และสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน [17] ระบุว่าความตั้งใจเชิงพฤติกรรม (Intention) หรือความต้องการพยายามทำพฤติกรรมนั้น ๆ สำหรับพฤติกรรมที่อยู่ภายใต้การควบคุมของบุคคลอย่างเต็มที่ ความตั้งใจเพียงตัวแปรเดียวก็เพียงพอที่จะกระทำพฤติกรรม หมายความว่า ยิ่งบุคคลมีความตั้งใจแน่วแน่ในการทำพฤติกรรม บุคคลมี

แนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมนั้น แต่สำหรับพฤติกรรมที่บุคคลประสบปัญหาในการควบคุม ความตั้งใจเพียงตัวแปรเดียวอาจไม่เพียงพอที่จะทำนายพฤติกรรมได้อย่างแม่นยำ อาจมีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจกับพฤติกรรม ปัจจัยเหล่านี้ อาจเป็นโอกาสหรือทรัพยากร เช่น เวลา ทักษะ ความร่วมมือจากผู้อื่น เป็นต้น

5.3 แนวทางสู่แผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอย

ผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWs Matrix ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ดังนี้ (ตารางที่ 5 และตารางที่ 6)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน - ปัจจัยภายนอก การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน (SWOT Analysis)

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
S1 มีงบประมาณในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เช่น จัดทำโครงการให้ความรู้แก่ประชาชนต่อเนื่องทุกปี	W1 จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะไม่เพียงพอ
S2 ประชาชนมีความสัมพันธ์แบบระบบเครือญาติ	W2 ยังไม่มีการกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบด้านการลด และคัดแยกขยะโดยเฉพาะ
S3 มีคณะกรรมการจัดการขยะในชุมชน	W3 ถึงขยะไม่เพียงพอ ไม่มีถังขยะแยกประเภท
S4 สื่อประชาสัมพันธ์เสียงตามสายครอบคลุมทุกหมู่บ้าน	W4 ประชาชนส่วนใหญ่ขาดจิตสำนึกและไม่มีวินัยในการทิ้งขยะ มีการทิ้งขยะลงในที่และทางสาธารณะ
S5 มีรถเก็บขยะเป็นของตนเอง	W5 ครัวเรือนขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการแยก และกำจัดขยะ
S6 ประชาชนมีความรู้ และวิธีการกำจัดขยะเป็นของตัวเอง	W6 ครัวเรือนไม่ให้ความสำคัญ และมีส่วนร่วมน้อยในการคัดแยกขยะ
S7 มีการอบรมทุกปี เกี่ยวกับการจัดการขยะ	W7 ไม่มีสถานที่รับกำจัดขยะมูลฝอย
S8 มีนโยบายการจัดการขยะชุมชน	W8 ไม่มีการจัดการขยะที่เป็นรูปธรรม
S9 ประชาชนให้ความร่วมมือกับเทศบาลตำบลบ้านดอน และผู้นำชุมชน	W9 ประชาชนไม่เชื่อมั่นในการดำเนินงาน/กิจกรรมของเทศบาล
S10 ปริมาณขยะที่รอการกำจัดมีน้อย	W10 ไม่มีกฎระเบียบกติกาในการจัดการขยะที่ชัดเจนในชุมชน
S11 มีการคัดแยกขยะที่ต้นทางเบื้องต้น	W11 ครัวเรือนยังขาดจิตสำนึกในการกำจัดขยะครัวเรือน กำจัดขยะตามวิธีเดิม ๆ เช่น เผา หรือแอบทิ้งในพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น
S12 อสม.เข้าถึงลูกบ้านทุกหลังคาเรือน	W12 ประชาชนไม่ทำตามในสิ่งที่ได้รับการอบรมไป
S13 เก็บทุกหลังคาเรือนมีสัตว์เลี้ยงทำให้ขยะประเภทเศษอาหารมีน้อย	W13 เทศบาลต้องการให้แต่ละครัวเรือนจัดการขยะของตนเอง
	W14 มีรถเก็บขยะของเทศบาล แต่ไม่ได้ใช้งาน
โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
O1 จังหวัดสุพรรณบุรี มีแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด”	T1 งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรสนับสนุนจากรัฐบาลยังไม่เพียงพอ
O2 นโยบายภาครัฐด้านการจัดการขยะชุมชนในทุกระดับสอดคล้องกัน	T2 การจัดสรรงบประมาณและระยะเวลาการเบิกจ่ายไม่เหมาะสมกับเวลาดำเนินการ
O3 มีงบประมาณจัดทำโครงการจัดการขยะชุมชนทุกปี	T3 การแก้ไขปัญหาที่ต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น บางครั้งมีความล่าช้าไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ทันเวลา
O4 ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในการสนับสนุนงบประมาณการจัดทำโครงการจัดการขยะ	T4 พื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดอนส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทางการเกษตร ไม่เหมาะที่จะจัดทำบ่อขยะ หรือพื้นที่กำจัดขยะ
O5 ประชาชนส่วนใหญ่เข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้มีช่องทางการสื่อสารมากขึ้น	T5 ประชาชนบางส่วนคุ้นชินกับการทิ้งขยะแบบรวมแม้จะมีการอบรมการแยกขยะที่ต้นทางก็ยังไม่ปฏิบัติตาม
O6 ผู้นำทุกชุมชน วัด โรงเรียน พร้อมให้ความร่วมมือ ต่อกิจกรรมการจัดการขยะ	T6 เทศบาลขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการขยะ
O7 พื้นที่ในชุมชนมีสภาพอากาศแบบร้อนชื้น สามารถทำระบบบำบัดขยะอินทรีย์เพื่อขายได้	T7 กฎหมายการลงโทษผู้ที่แอบทิ้งขยะในที่สาธารณะไม่เข้มแข็ง ทำให้คนทำผิดไม่กลัว
O8 พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา ไร่ สวน อยู่ห่างไกลหมู่บ้าน สามารถจัดสรรพื้นที่ทำที่เผาขยะที่ถูกต้องตามกฎหมายได้	T8 ประชาชนขาดความรู้เรื่องโทษทางกฎหมายและสุขภาพ เมื่อมีการกำจัดขยะแบบเผา
O9 ในอำเภออุทองยังไม่มีเทศบาลหรือตำบลใดมีผลงานการจัดการขยะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หากเทศบาลตำบลบ้านดอนทำได้ จะเป็นเทศบาลต้นแบบด้านการจัดการขยะได้	T9 เมื่อไม่มีรถเก็บขยะ และถึงขยะให้ประชาชน จึงต้องใช้วิธีดั้งเดิมในการกำจัดขยะ
O10 มีรถเก็บขยะเป็นของตนเอง	T10 บ่อขยะที่ถูกกฎหมายอยู่ห่างไกลพื้นที่ชุมชน
O11 ประชาชนให้ความร่วมมือในการจ่ายเงินเพื่อให้มีรถมาเก็บขยะ	
O12 มีคนรับซื้อของเก่าในพื้นที่ชุมชน	

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์กลยุทธ์การบริหารจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลบ้านดอน อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยเทคนิค TOWS matrix

กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)
S8+O1+O2 : ยกระดับการจัดการขยะในเทศบาลฯ เพื่อเป็นวาระของเทศบาลฯ โดยดำเนินการให้สอดคล้องและครอบคลุมกับกฎหมายการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม S1+S3+O3+O4 : เพิ่มงบประมาณด้านการจัดการขยะ และจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง ให้เพียงพอต่อการดำเนินการจัดการขยะ S1+S8+O3+O4 : จัดโครงการ/กิจกรรมด้านการจัดการขยะเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างตรงจุด โดยบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐ และเอกชน ในการบริหารจัดการและสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม S2+S4+S12+O5 : ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ความรู้ ประโยชน์ โทษทางกฎหมาย และสุขภาพเกี่ยวกับการจัดการขยะอย่างสม่ำเสมอ ผ่านช่องทางเสียงตามสายที่มีทุกหมู่บ้าน ผ่านระบบเครือข่าย และระบบอินเทอร์เน็ต S1+S9+S11+O3+O4+O7 : เนื่องจากพื้นที่ภายในชุมชนส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตร เช่น ทำนา ทำไร่ และมีพื้นที่เพียงพอโดยรวมกลุ่มผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่เพื่อจัดทำโครงการ เช่น ปูจากขยะที่ย่อยสลายได้ เพื่อใช้ประโยชน์และสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน โดยเทศบาลฯ เป็นผู้สนับสนุนโครงการทั้งด้านงบประมาณ และการอบรม S5+S9+S11+O3+O10+O11 : จัดทำประชาพิจารณ์โครงการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยครัวเรือน เพื่อลดการกำจัดขยะด้วยการเผาในที่โล่ง หรือการลักลอบทิ้งในพื้นที่สาธารณะ และใช้ประโยชน์กับขยะของเทศบาลที่มีอยู่ S3+S8+S9+O6 : ผู้นำชุมชน และประชาชน ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดการขยะชุมชน เพื่อเป็นตัวแทนของชุมชน ในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับปัญหาในพื้นที่ และเกิดประสิทธิภาพ S9+O1+O2+O6 : ผู้นำชุมชน และ ประชาชนร่วมทำงานกับภาครัฐ เพื่อสร้างผลงานการจัดการขยะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มุ่งสู่ชุมชนต้นแบบด้านการบริหารจัดการขยะ และเมื่อนำอยู่อย่างยั่งยืน	W2+W4+W5+W6+W10+O1+O2+O3+O4 : จัดทำแผนปฏิบัติการการดำเนินงานด้านการจัดการขยะ ให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” และสอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่ปัจจุบัน W7+W12+W13+O1+O3+O10+O11 : เร่งศึกษาโครงการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยครัวเรือน และจัดหาสถานที่รับกำจัดขยะมูลฝอย ที่ถูกกฎหมาย W4+W6+W7+W8+O1+O3+O4+O6+O7 : พัฒนาโครงการ/กิจกรรมด้านการจัดการขยะที่เป็นรูปธรรม โดยใช้ข้อดีของสภาพภูมิอากาศ และลักษณะทางภูมิประเทศ เช่น โครงการหมักขยะอินทรีย์เพื่อทำปุ๋ย เป็นต้น เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน และลดปริมาณขยะที่กำจัดอย่างไม่ถูกต้อง W3+W8+O4 : ร่วมมือกับหน่วยงานเอกชนภายนอก เช่น บริษัทฯ ขุดเจาะน้ำมันของสนับสนุนด้านการจัดการขยะ เช่น จัดซื้อถังขยะมูลฝอย W9+O5 : รายงานผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม การจัดการขยะแต่ละขั้นตอนให้ประชาชนรับทราบ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน W1+W2+O1+O2+O3 : จัดหาบุคลากรที่มีความชำนาญในด้านการจัดการขยะ และผู้นำด้านการจัดการขยะจากทุกระดับในชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้กับกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลบ้านดอน W4+W10+W12+O1+O2+O6 : บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะชุมชน ในการดำเนินการต่อผู้กระทำผิดทางกฎหมายอย่างจริงจัง W4+W5+W6+O3+O4+O5 : ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ให้ประชาชนรับทราบผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การอบรมจากภายในและภายนอก, ตัวอย่างครัวเรือนต้นแบบ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนจัดการขยะภายในครัวเรือนมากที่สุด W1+W9+O2+O6 : ผู้นำชุมชนร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลฯ ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงจุด
กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT)
S1+S8+T1+T2 : เพิ่มงบประมาณด้านการส่งเสริมสาธารณสุข และพัฒนาคุณภาพชีวิตประจำปีให้มากขึ้น เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาด้านการจัดการขยะของพื้นที่ นอกเหนือจากการอบรมประจำปี S3+S8+S9+T1+T2 : ระดมทุนจากหน่วยงานภายนอก เพื่อจัดทำโครงการด้านการจัดการขยะ เช่น โครงการจัดตั้งกลุ่มแปรรูปขยะ โครงการอบรมให้ความรู้ โครงการจัดซื้อถังขยะ โครงการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในทุกหมู่บ้าน เป็นต้น S5+S8+S9+S10+S11+T9+T10 : จัดทำนโยบายและแผนการดำเนินงาน เพื่อจัดตั้งสถานีเก็บขยะกลางหรือระบบเก็บขยะชุมชน เนื่องจากสภาพพื้นที่ของชุมชนเป็นพื้นที่ทางการเกษตรไม่ใช่พื้นที่อุตสาหกรรม ดังนั้นคาดว่าปริมาณขยะที่เกิดขึ้นต่อวันจึงมีปริมาณน้อย รวมทั้งลักษณะพื้นที่ไม่ใช่ชุมชนแออัด จึงมีพื้นที่เพียงพอต่อการดำเนินการจัดทำสถานีเก็บขยะกลางที่ดำเนินการสอดคล้องกับกฎหมาย S1+S3+S8+T6 : จ่ายค่าตอบแทนคณะกรรมการจัดการขยะชุมชนที่ปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน S2+S4+S9+S12+T5+T7+T8 : สื่อสารข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานด้านการจัดการขยะ ทั้งเรื่องการดำเนินโครงการ การจัดการ ผลกระทบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ ให้ประชาชนรับทราบครอบคลุมทุกหมู่บ้าน วัด และโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ผ่านช่องทางเสียงตามสาย สื่อสังคมออนไลน์ โดยผู้บริหารหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง สื่อสารผ่านเครือข่าย หรือโดยทีม อสม. ที่เข้าถึงทุกหลังคาเรือน เพื่อสร้างความรู้ และความเชื่อมั่นให้กับประชาชน S3+S6+S8+S9+T5+T8+T9 : ผู้นำชุมชน ร่วมเสนอโครงการที่ตอบสนองความต้องการต่อภาคประชาชนมากที่สุด จัดทำโครงการและกิจกรรมด้านการจัดการขยะ ในฐานะตัวแทนภาคประชาชน	W3+W4+W7+W8+T1+T2+T5+T9 : เพิ่มงบประมาณด้านการจัดการขยะจากแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปีให้มากขึ้น เพื่อเร่งจัดทำโครงการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยครัวเรือน จัดหาสถานที่รับกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกกฎหมาย สถานีแยกขยะ หรือสถานที่พักคอยขยะ เพื่อลดการกำจัดขยะด้วยการเผาในที่โล่ง และลักลอบทิ้งในที่สาธารณะ W1+W2+T6+T8 : เพิ่มอัตราค่าจ้างของนิเวศการด้านสิ่งแวดล้อม กองงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เพื่อรับผิดชอบงานด้านการจัดการขยะโดยเฉพาะ W4+W5+W6+W9+W10+W11+T5+T6+T8 : ทบทวนแผนการดำเนินงานด้านการจัดการขยะประจำปี เพื่อปรับปรุงการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ให้สร้างความรู้, จัดสำนึก และการมีส่วนร่วม โดยมีการประเมินผลหลังจบกิจกรรม W3+W7+W12+W13+T8+T9+T10 : ส่งเสริมและสนับสนุนให้แต่ละครัวเรือนมีการจัดการขยะด้วยตนเองอย่างถูกต้องตามกฎหมายให้มากที่สุด ทั้งนี้หากขยะที่ครัวเรือน ไม่สามารถจัดการได้แล้ว ต้องจัดหางถังขยะ และรถเก็บขน ไปกำจัดอย่างถูกต้อง W1+W2+W9+T5+T6+T8 : ดำเนินโครงการด้านการจัดการขยะ โดยเจ้าหน้าที่กองสาธารณสุขฯ ที่มีความรู้ความชำนาญ และผู้นำชุมชนในพื้นที่ต้องลงพื้นที่ เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน และแก้ไขปัญหาในการดำเนินโครงการครั้งต่อไป W1+W4+W5+W6+W9+T5+T6+T8 : สื่อสาร/ประชาสัมพันธ์โดยการอธิบายอย่างมีเหตุผลสำหรับโทษทางสุขภาพ และการกระทำที่ขัดกับข้อกฎหมาย และระเบียบด้านการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม โดยใช้ถ้อยคำที่ไม่ซับซ้อน ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายชัดเจนและตรงประเด็น ให้ประชาชนรับทราบ ผ่านหอกระจายข่าวชุมชน และป้าย W4+W10+T7 : หากมีผู้ใดกระทำความผิดตามข้อกฎหมาย และระเบียบด้านการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการลงโทษตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

	W1+W4+W6+W11+T5+T9 : ผู้นำชุมชน มีบทบาทในการเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการลด คัดแยก และกำจัดขยะอย่างถูกวิธี W3+W5+W9+T5+T8+T9 : ผู้นำชุมชน ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของภาคประชาชนในการสะท้อนปัญหา เสนอแนวทางแก้ไข และติดตามผลการดำเนินงานด้านการจัดการขยะร่วมกับหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนอย่างแท้จริง
--	--

เอกสารอ้างอิง

- [1] ธงชัย ทองทวี. (2553). สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภोजักราช จังหวัดนครราชสีมา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น].
- [2] สำนักงานบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2564). รายงานสถิติประชากรประจำปี 2564. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- [3] กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลบ้านดอน. (2568). รายงานผลการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. เทศบาลตำบลบ้านดอน.
- [4] อธิศนันท์ สิงห์เมธาพัฒน์, “การสื่อสารส่วนบุคคล,” สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2564.
- [5] อนาวิน ภัทรภาคินวรกุล, ทัศนกร อินทจักร์, และปรภัทร คงศรี. (2566). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 16(1), 88–98.
- [6] จิราภรณ์ ประธรรมโย. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านคลองไผ่. วารสารมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, 36(2), 74-88.
- [7] อภินันท์ นิลสุข. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในอำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ].
- [8] Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179–211. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)
- [9] ศรีนทร์ทิพย์ บุญจันทร์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้าน ในตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 12(1), 180–190.
- [10] นภาพรณ แวงโสธรณ์. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- [11] บุญส่ง อยู่บุญ. (2566). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา. เอกสารเผยแพร่ผลงานวิชาการ. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา. ปีงบประมาณ 2567.
- [12] ศรีนทร์ทิพย์ บุญจันทร์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้าน ในตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 12(1), 180–190
- [13] วริษฐา แสงยางใหญ่, ศรีรัตน์ ล้อมพงศ์, & บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดขยะครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดสมุทรปราการ. วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา, 12(1), 76–87
- [14] ประเมษฐ์ ห่วงมิตร. (2550). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร (ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- [15] Matthies, E., Selge, S., & Klöckner, C. A. (2012). The role of parental behaviour for the development of behaviour specific environmental norms – The example of recycling and re-use behaviour. *Journal of Environmental Psychology*, 32(3), 277–284. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2012.04.003>

- [16] ปกรณ์เกียรติ หมีนสีทิโรจน์. (2564). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนและผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาโครงการอาคารชุดบ้านเอื้ออาทรบางโกลน นิติบุคคล 1 จังหวัดสมุทรปราการ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [17] ปิยภรณ์ อภิฐานัฐติ. (2551). การศึกษาทัศนคติ การคัดแยกตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ความตั้งใจเชิงพฤติกรรม และพฤติกรรมการให้บริการ (กิจกรรม CARE): กรณีศึกษาพนักงานบริษัทประกันวินาศภัย [การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].